

Studeren met Open Bijbel

Bijbelstudie sectie voor de wat meer gevorderde Bijbellezer

De brief aan de Filippenzen

3. De gemeenschap in Christus

U bent geroepen tot gemeenschap met Zijn Zoon

(1 Korintiërs 1:9)

Tussen Paulus en de gemeente in Filippi was er van het begin af een goede, hartelijke verhouding. Nadat hij en Silas gedwongen waren de stad te verlaten, en naar andere plaatsen waren gereisd, gingen broeders uit Filippi hen zelfs tot in de stad Korinte achterna om hen financieel bij te staan. En nu hij een gevangene is in Rome, geven zij opnieuw blijk van hun zorg voor hem. Want ondanks de grote afstand, en dus de problemen van een lange reis met vele gevaren onderweg, was Epafroditus als hun vertegenwoordiger naar Rome gegaan om hem van het nodige te voorzien.

Hun deelnemen in het lot van de geliefde Paulus, met de zorg van zijn kant voor de gemeente die hem zo dierbaar is, vinden we in deze brief enkele keren terug. Zij horen bij het sterke gevoel van lotsverbondenheid in Christus, die zo kenmerkend is voor de vroege gemeente.

De ongehoorzaamheid van de mens

Bij de voltooiing van Zijn scheppingswerk op aarde verheugden de engelen zich over wat God had gemaakt: "terwijl de morgensterren samen juichten, en al de zonen van God jubelden" (Job 38:7). Het is onmogelijk ons een voorstelling te maken van hun hemelse blijdschap, als Adam – de eerste mens, naar Gods beeld en gelijkenis gemaakt – op zijn voeten staat! Wat een prachtig wezen is dit, met geestelijke capaciteiten waarmee hij alle andere schepselen op aarde overtreft. Hij mag en kan zelfs spreken met Gods engel, die al zijn vragen beantwoordt, die hem leert wie God is en wat Hij van hem verwacht, die hem vertelt welke heerlijke toekomst God hem in het vooruitzicht stelt! En wat een voorrecht heeft hij gekregen toezicht te mogen houden op de door God geschapen planten- en dierenwereld! Hij kan God dankbaarheid tonen voor alles wat Hij hem zo rijkelijk heeft geschonken en nog wil schenken. Dit alles

moet de mens leren en helpen te leven in hechte verbondenheid met zijn Schepper; een gemeenschap die in de loop van de tijd moet ontkiemen, en zich dan steeds verder gaat ontwikkelen. Maar evenals een kind moet hij beginnen met de elementaire les, dat Gods wil de wet voor de mens is en hij alleen door gehoorzaamheid aan Hem kan zijn en worden wat God hem heeft beloofd. Helaas faalde hij al bij de eerste, eenvoudige, toets. Sindsdien volgen alle mensen hem in zijn zonde, en delen zij in de noodlottige gevolgen daarvan: "Gelijk door één mens de zonde de wereld is binnengekomen en door de zonde de dood, zo is ook de dood tot alle mensen doorgedaan, omdat allen gezondigd hebben" (Rom 5:12), en: "In Adam sterven allen" (1 Kor 15:22). Al zijn afstammelingen hebben zich met hem verbonden in hun zonde tegen God, en zijn daarom ook met hem verbonden in het oordeel dat God over hem uitsprak.

De gehoorzaamheid van de Zoon

De engelen hebben zich ook verheugd bij de geboorte van Christus Jezus. En zelfs als hun niet volledig was geopenbaard wat Hij voor de gevallen mensheid zou betekenen, hadden zij toch goede redenen om blij te zijn. Want in tegenstelling tot Adam was Jezus geen schepsel maar Zoon, verwekt door de heilige kracht van zijn Vader in de hemel. Maar wie zou dit goddelijke zoonschap hebben kunnen definiëren, vertellen wat dit zou inhouden, en hoe het zich zou ontwikkelen? Evenals Adam moest Jezus in de praktijk van het menselijk bestaan gehoorzaamheid aan God leren; maar in tegenstelling tot zijn aardse stamvader deed Hij dit op volmaakte wijze (Heb 5:8). Van het begin tot het eind van zijn aardse leven was Hij lotgenoot van ons mensen. Hij deelde ten volle in onze vlees-en-bloed natuur; ook in de verzoeken die op allerlei wijzen op ons afkomen: vanuit het eigen hart of vanuit de wereld, met al haar verleidingen en drogredenen, om ons heen (Heb 2:14). Toen Gods profeet Johannes de Doper een beroep deed op zijn volksgenoten zich allen te laten dopen tot bekering van zonden, deed Jezus mee, ook al had Hij geen zonden te belijden. De verzoeken die zijn volk Israël veertig jaar lang in de woestijn had gekend, maakte Hij in veertig dagen mee; maar in tegenstelling tot hen kwam Hij daaruit als Overwinnaar tevoorschijn. De vloek van een wet die niemand volledig kon volbrengen nam Hij op Zich; en dat kon alleen gebeuren door aan een paal te worden gehangen – wat in die tijd door de Romeinen in de vorm van een wrede en vernederende kruisdood werd gedaan – en zo een vloek te worden (Gal 3:13). Een vroegchristelijke belijdenis geeft in eenvoudige bewoordingen Jezus' verbondenheid met de gevallen mensheid aan: "Christus is gestorven voor onze zonden" (1 Kor 15:3).

Veel christenen komen helaas nooit tot een helder inzicht in het wonder van Christus' heilswerk. Zij beschouwen hem als God Die uit alle eeuwigheid heeft geleefd en in de wereld is gekomen in de uiterlijke gedaante van een mens, om te laten zien dat ook Hij als God bereid is verzocht te worden, te lijden en zelfs te sterven. Dit gaat echter volledig voorbij aan het feit dat de God van de

Bijbel *niet* in verzoeking *kan* komen, *niet* kan sterven, en laat staan Zichzelf in de doodstoestand weer tot leven kan brengen. En als alleen zijn stoffelijke deel is gestorven en zijn eeuwige deel bleef leven – zoals wel als verklaring wordt aangevoerd – dan is Hij in feite niet gestorven en hoefde Hij niet uit de doden op te staan. De Bijbel maakt echter duidelijk onderscheid tussen God, Die van eeuwigheid tot eeuwigheid leeft, en zijn eniggeboren Zoon. Zoon in de fysieke betekenis omdat God Hem verwekt heeft; dat wil zeggen: *heeft doen worden* – wat inhoudt dat Hij daarvóór eenvoudigweg niet kan hebben bestaan. Zoon in geestelijke zin omdat in Jezus Gods karakter zichtbaar werd; zijn woorden en levenswandel toonden dat God zijn Vader was. Hoe hoogmoedig is de mens die zich verbeeldt dat hij wat in Jezus (door zijn verwekking 'uit' de heilige Geest) goddelijk is, binnen de bestaande categorieën van de Griekse filosofische denksystemen kan definiëren, zoals sinds de tweede eeuw na Christus is gedaan! De nederige gelovige – tot zwijgen gebracht door het besef dat het hier gaat om een Wonder dat zijn begrip ver te boven gaat: "het begrijpen is mij te wonderbaar, te verheven, ik kan er niet bij" (Ps 139:6) – kan alleen de gevolgen van zijn verwekking (en dus afkomst), zoals ze in de vier evangeliën zichtbaar worden, proberen beter te gaan inzien. Daar ziet hij een Jongen die al vroeg toeneemt "in wijsheid en grootte en genade bij God en mensen" (Luc 2:52). Een Jongen in wie de affiniteit met zijn Vader in de hemel, als een in Hem verborgen liggend zaad, ontkiemt en zich ontwikkelt in een liefdevolle bereidwilligheid alles wat zijn Vader hem vraagt te doen. Als man voert Hij trouw zijn taak uit, om – als vertegenwoordiger van allen die dankzij hun relatie met Hem als Gods kinderen zullen worden aangenomen – alle verzoeken te overwinnen, en de consequenties van *hun* zonden openlijk te erkennen en te tonen door voor hen te sterven. Zijn drijfveer was liefde voor God en mensen; want als Gods heilswerk kon verdergaan zou Gods doel met de schepping worden bereikt, doordat mensen werden gered van de eeuwige dood zodat zij de voor hen bestemde heerlijkheid uit Gods hand konden ontvangen. Zo heeft Hij de grondslag gelegd voor de veelzijdige en nauwe gemeenschap tussen Hem en zijn volgelingen, die zowel in deze brief aan de Filippenzen als in de andere brieven van Paulus zo'n centrale plaats inneemt.

Deelgenoten zijn van Christus' lijden en verheerlijking

Het representatieve karakter van Christus' heilswerk ("voor ons" in de zin van 'ten behoeve van ons' en niet 'in plaats van ons!') maakt door Gods genade ons deelnemen daaraan mogelijk. "God is getrouw, door wie u bent geroepen tot gemeenschap met zijn Zoon Jezus Christus, onze Here" (1 Kor 1:9), zo vat Paulus in enkele woorden het deelnemen aan het fysieke en geestelijke leven van Christus samen, waarvan hij in zijn brieven de veelzijdigheid laat zien: de gelovige in Christus is met Hem gekruisigd, met Hem gestorven, met Hem begraven, met Hem opgewekt, met Hem levend gemaakt, is nu al met Hem verhoogd tot Gods rechterhand, is met Hem erfgenaam van Gods heilsbeloften, zal met Hem verheerlijkt worden, en zal met Hem regeren.

Met Christus gestorven en opgewekt

Proberen wij uit deze rijke schat van begrippen en omschrijvingen van de gemeenschap met Christus, elk met een eigen samenhang en bijzondere betekenis, de meest elementaire inhoud en betekenis daarvan vast te stellen, dan kunnen wij ons haar voorstellen met betrekking tot het verleden, het heden en de toekomst.

Het evangelie openbaart hoe Gods heilswerk in de eerste plaats verwerkelijk is in zijn Zoon. Op wie deel wil krijgen aan het heil dat in Christus is gekomen wordt vervolgens het beroep gedaan zich eerst met Christus' volkomen gehoorzaamheid en kruisdood te vereenzelvigen door middel van de doop, die voor de goede verstaander vol is van veelzeggende symboliek. "Weet u niet, dat wij allen, die in Christus Jezus gedoopt zijn, in zijn dood gedoopt zijn?" vraagt Paulus. En dan legt hij uit: "Wij zijn dan met Hem begraven door de doop in de dood ... dit weten wij immers, dat onze oude mens medegekruisigd is, opdat aan het lichaam van de zonde zijn kracht zou ontnomen worden ... want wie gestorven is, is rechtens vrij van de zonde" (Rom 6:3-7).

Paulus blikte met de gemeenteleden in Kolosse, die tot het geloof in Christus zijn gekomen, terug op hun symbolische vereniging met Christus, waarbij "u met Hem begraven bent in de doop" en "mede opgewekt door het geloof aan de werking van God, die Hem uit de doden heeft opgewekt" (Kol 2:6,12). Uit wat hij hier zegt blijkt dat de dopeling geen baby is, zonder kennis of verstand, maar iemand die in deze symbolische daad van vereenzelving met Christus gelooft in Zijn heilswerk, en Gods werking in Hem begrijpt en belijdt. In de doop begraaft de dopeling zijn of haar vroegere dode leven om voortaan met Christus te leven. Hoezeer de doop een scheiding vormt tussen het oude leven buiten Christus en het nieuwe dat in Hem begint, blijkt bijvoorbeeld uit wat Paulus zegt over de betekenis van zijn eigen doop: "Ik ben met Christus gekruisigd, en toch leef ik, dat is, niet meer mijn ik, maar Christus leeft in mij. En voor zover ik nu nog in het vlees leef, leef ik door het geloof in de Zoon van God, die mij heeft liefgehad en Zich voor mij heeft overgegeven" (Gal 2:20). Door zijn vroegere leven in het watergraf van de doop af te leggen heeft Paulus niets minder dan een nieuwe identiteit verworven. Hij is nu 'in Christus'.

Behalve de persoonlijke ervaring van deze nauwe gemeenschap met Christus komt in Paulus' brieven ook de gezamenlijke verbondenheid van alle gelovigen meer dan eens ter sprake. Op grond hiervan vraagt hij van de Filippenzen nederigheid in hun onderlinge relaties: "indien er enige gemeenschap is van de Geest" (Flp 2:1). Hiermee bedoelt hij de gemeenschap die de inwoning van Christus in zijn gemeente brengt, zoals blijkt uit dezelfde uitdrukking in de slotbede in een andere brief: "De genade van de Here Jezus Christus, en de liefde van God, en de gemeenschap van de Heilige Geest zij met u allen" (2 Kor 13:13). Uit de aanwezigheid en werkzaamheid van Vader en Zoon

in de gemeente vloeit gemeenschap voort, omdat het persoonlijke belang heeft plaatsgemaakt voor het belang van Gods zaak en dat van alle mensen, in het bijzonder de medegelovigen.

Dit gezamenlijk deelnemen aan Christus bereikt zijn hoogtepunt in de regelmatige viering van het avondmaal. Bij deze gelegenheid komt Christus' volk bijeen als zijn gasten aan zijn tafel, om deel te nemen aan de zegenrijke gevolgen van zijn offer. Iets dat benadrukt wordt in de woorden "voor velen uitgegoten", die een toespeling zijn op Jesaja's vierde profetie van Gods Knecht. De symbolen van brood en wijn stellen een offermaaltijd voor, waarvoor gelovigen worden uitgenodigd om deel te hebben aan het door Christus verworven heil: "Is niet de beker van dankzegging, waarover wij de dankzegging uitspreken, een *gemeenschap* met het bloed van Christus? Is niet het brood, dat wij breken, een *gemeenschap* met het lichaam van Christus? Omdat het één brood is, zijn wij, hoe velen ook, één lichaam; wij hebben immers allen *deel aan het ene brood*" (1 Kor 10:16,17).

Deze gezamenlijke verbondenheid met Christus schildert Paulus ook in de voorstelling van de gemeente als het lichaam van Christus, waarin elk lid zijn of haar eigen plaats en functie heeft en een eigen bijdrage levert aan het welzijn en de groei van het lichaam in zijn geheel.

Nieuw leven met Christus

Uit het hiervoor geciteerde in 1 Korintiërs 10 blijkt hoe grondig de levensmotivatie door geloof en doop is veranderd. Omdat Christus Paulus heeft liefgehad en Zich voor hem overgegeven, wordt hij bewogen door liefde voor zijn Heiland en is hij desnoods bereid de marteldood voor Hem te sterven. Hij schroomt niet zijn bekeerlingen de roerselen van zijn hart te tonen, zodat zij zullen begrijpen waarom zij hem zo dierbaar zijn en tegelijkertijd waarom hij zich zoveel zorgen maakt over hun geestelijk welzijn: "De liefde van Christus dringt ons" (2 Kor. 5:14). Wat de opgestane Heer voor zijn gemeente voelt brengt Paulus als zijn vertegenwoordiger zo tot uitdrukking: "in naam van Christus vragen wij u: laat u met God verzoenen" (v.20). In alles wil Hij als Christus' deelgenoot leven: "Dit alles om Hem te kennen en de kracht zijner opstanding en de gemeenschap aan zijn lijden" (Flp 3:10).

Met Christus in heerlijkheid

Zo sterk is Paulus' besef van de verbondenheid van gelovigen met Christus, dat hij weet dat zij in leven en in dood in diens beschermende hoede zijn: "Want u bent gestorven en uw leven is verborgen met Christus in God. Wanneer Christus verschijnt, die ons leven is, zult ook u met Hem verschijnen in heerlijkheid" (Kol. 3:3,4).

Gemeenschap met Christus in het lijden leidt tot volmaakte gemeenschap met Hem in heerlijkheid: "immers, indien wij *delen* in zijn lijden, is dat om ook te *delen* in zijn verheerlijking" (Rom 8:17), concludeert Pau-

lus. En in andere brieven zegt hij: "Indien wij *met Hem* gestorven zijn, zullen wij ook *met Hem* leven; indien wij volharden, zullen wij ook *met Hem* als koningen heersen" (2 Tim 2:11,12); "Want niemand van ons leeft voor zichzelf, en niemand sterft voor zichzelf; want als wij leven, het is voor de Here, en als wij sterven, het is voor de Here. Hetzij wij dan leven, hetzij wij sterven, wij zijn van de Here" (Rom 14:7,8).

De onderlinge gemeenschap

Vanuit wat Paulus "ons gemeenschappelijk geloof" noemt (Tit 1:4), en Judas "ons gemeenschappelijk heil" (Jud 3), ontstond er in de vroege gemeente een sterk gevoel van saamhorigheid. Een gevoel dat nog versterkt werd door de vijandschap van de Joodse en de heidense wereld om hen heen, en dus het voortdurende gevaar van vervolging. Deze saamhorigheid komt tot uiting in opmerkelijk veel termen, waarvan sommigen waarschijnlijk door Paulus zelf zijn samengesteld. In deze brief aan de Filippenzen wordt Epafroditus "mijn *medearbeider en medestrijder*" genoemd (Flp 2:25). De gemeenteleden moeten *navolgers* zijn van de apostel (Flp 3:17) en "één van ziel" zijn (Flp 2:2), aangezien zij *deelgenoten* zijn van de aan Paulus verleende genade (Flp 1:7). In andere brieven wordt gesproken van *mededienstknechten* van Christus (Kol 1:7, 4:7), *medeburgers* (Efez 2:19), *mede-erfgenamen* (Rom 8:17; Efez 3:6), *medeleden* en *medegenoten* (Efez 3:6). In die eerste periode vormde de gemeente, ondanks plaatselijke verschillen en vorming van groepjes her en der, een grote eenheid tegenover de vijandige wereld. Hoe belangrijk het was die eenheid te bewaren en bevorderen blijkt niet alleen uit Jezus' gebed vlak voor zijn dood, maar ook uit de vele vermaningen hierover in Paulus' brieven.

Gemeenschap van goederen

De lotsverbondenheid die zo kenmerkend was voor de jonge gemeente in de allereerste tijd in Jeruzalem – gevoegd bij de verwachting van de spoedige komst van Christus uit de hemel om Gods Koninkrijk op aarde tot stand te brengen – motiveerde hen tot gemeenschap van goederen. "En allen, die tot het geloof gekomen en bijeenvergaderd waren, hadden alles gemeenschappelijk; en telkens waren er, die hun bezittingen en have verkochten en ze uitdeelden aan allen, die er behoefte aan hadden" (Hand 2:44,45); "En de menigte van hen, die tot het geloof gekomen waren, was één van hart en ziel, en ook niet één zei, dat iets van hetgeen hij bezat zijn persoonlijk eigendom was, maar zij hadden alles gemeenschappelijk" (Hand 4:32). Uit alles blijkt dat de gelovigen in Jeruzalem en Judea in armoedige omstandigheden verkeerden, en om hun nood te lenigen werd er dagelijks een gemeenschappelijke maaltijd verzorgd. Enige tijd later, toen er hongersnood heerste, voorzag de gemeente in Antiochië de gemeente in Jeruzalem – door Barnabas en

Paulus daarheen te zenden – van voedsel. Toen het aantal gemeenten in het buitenland toenam zorgde Paulus voor een regelmatige collecte in de gemeenten van Griekenland ten behoeve van de armen in Jeruzalem. Op een paar plaatsen gebruikt hij hiervoor ditzelfde woord 'gemeenschap' dat op andere plaatsen 'geestelijke deelneming' betekent: "Want Macedonië en Achaje hebben goedgevonden een *handreiking* (*koinonia* = gemeenschap) te doen aan de armen onder de heiligen in Jeruzalem" (Rom 15:26; 2 Kor 9:13).

Aan het eind van de brief aan de Filippenzen brengt Paulus de praktische gemeenschap en de geestelijke gemeenschap samen in een uiting van erkentelijkheid aan de gemeente. Zij hadden hem van het begin af, en meer dan wie ook, gesteund; en nu hebben zij Epafroditus naar Rome gezonden met hun gaven voor hem en zijn werk voor de Heer. Op zijn beurt maakt Paulus hen deelgenoten van het evangelie, met alle heilrijke zegeningen daarvan. Hij beschrijft dit geven en nemen aan de hand van commerciële termen: "geen enkele gemeente heeft met mij in rekening van uitgave en ontvangst gestaan dan u alleen" (Flp 4:15).

A.H./J.K.D

